

AUTOGUVERNAREA PE ȚARĂ A ROMÂNILOR DIN UNGARIA
MAGYARORSZÁGI ROMÁNOK ORSZÁGOS ÖNKORMÁNYZATA

✉ 5700 Giula, str. Eminescu nr. 1. Cp.: 165 ☎ 66/463-951

✉ 5700 Gyula, Eminescu u. 1. Pf.: 165 ☎ 66/463-951

E-mail: atru@mail.globonet.hu www.atruroman.hu

ELŐTERJESZTÉS

a Magyarországi Románok Országos Önkormányzata
Közgyűlésének
2022. május 30-i ülésére

Iktatószám: 12/11/10/2022.

Készítette: Márk Mónika

Tárgy: Az MROÖ Dokumentációs és Információs Központ 2021. évi munkájáról szóló beszámoló ismertetése és elfogadása.

Szavazás módja: egyszerű többség

Előzetesen tárgyalja: Kulturális és Ifjúsági Bizottság

Mellékletek: MROÖ Dokumentációs és Információs Központ 2021. évi beszámolója

Tisztelt Közgyűlés!

A Magyarországi Románok Országos Önkormányzata (a továbbiakban: MROÖ) fenntartásában lévő Dokumentációs és Információ Központ 2021. évi tevékenységéről készített beszámolót jelen előterjesztés mellékleteként megtekintheti a Tisztelt Közgyűlés.

A leadott beszámolóról megállapítható, hogy áttekinthető, témakörönként tagolt és az általános szempontokat tartalmazza. Ugyanakkor a beszámoló tartalmi jellemzőjeként elmondható, hogy megfelelő részletettséggel tájékoztatást nyújt az intézmény működési feltételeiről, az adott év kiemelt feladatainak intézményi megvalósításairól, adott év során végzett különböző intézményi feladatokról valamint az elért eredményekről.

Kérem a **Tisztelt Közgyűlést** a beszámoló megtárgyalására és elfogadására.

HATÁROZATI JAVASLAT

A Magyarországi Románok Országos Önkormányzatának Közgyűlése úgy dönt, hogy elfogadja a MROÖ Dokumentációs és Információs Központ 2021. évi munkájáról szóló beszámolót.

Határidő: azonnal

Felelős: Kozma György elnök

Gyula, 2022. május 23.

Kozma György s.k.
elnök

Hivatás	
Érkezett: 2021 év 05 hó 19 nap	
Ikt.sz.: 09/3/1/2021	Mell.:
Érkeztető: Juhász Attila	

DAREA DE SEAMA

a activității

Centrului de Documentare și Informare al ATRU

2021

DAREADESEAMĂ
a activității Centrului de Documentare și Informare al
Autogovernării pe Țară a Românilor din Ungaria
în cursul anului 2021

Onorați membri ai Adunării Generale.

Centrul de Documentare și Informare al A.Ț.R.U. dorește să informeze Onorabila Adunare Generală, în calitate de fondator și întreținător al instituției despre activitățile sale anuale. Centrul de Documentare și Informare al A.Ț.R.U., așa cum este definit în Memorandumul de Asociere, aprobat de Adunarea Generală a Autogovernării pe Țară a Românilor din Ungaria: promovează autonomia culturală a minorităților maghiare din Ungaria.

În anul 2021, ca și în anii precedenți, instituția noastră s-a administrat pe baza bugetului aprobat de întreținător.

În Hotărârea nr. 17/2021 (III.8.) a Adunării Generale a Autogovernării pe Țară a Românilor din Ungaria s-a aprobat alocarea de venituri și cheltuieli a bugetului inițial al Centrului de Documentare și Informare al A.Ț.R.U. Autogovernarea pe Țară a Românilor din Ungaria a alocat, pentru anul 2021, o sumă totală de 52.800.000 HUF.

CULTURA, EDUCAȚIA PUBLICĂ, PĂSTRAREA TRADIȚIEI

Viața culturală a românului din Ungaria - încă 2008 a fost organizată în mare parte de Autogovernarea pe Țară a Românilor din Ungaria, în colaborare cu Centrul de Documentare și Informare al A.Ț.R.U, dar și cu toate organizațiile și asociațiile locale, aparținătoare minorității române. Autogovernările locale minoritare române nu au făcut decât să întărească această activitate.

- Tabăra de dansuri populare, organizată în țara mamă, în localitatea Pădurea Neagră, județul Bihor, unde au participat două grupe de elevi de la școlile românești din Giula și Aletea, sub îndrumarea domnului profesor Ioan Nedro.

- Manifestarea culturală „Satul meu Chitighaz”, organizată în ziua de cinstire a hramului bisericii, eveniment care a devenit deja tradiție, oferindu-se creștinilor posibilitatea întâlnirii cu alți credincioși români din țara mamă, totul desfășurându-se în prezența unor personalități de marcă ai Comunității românilor din Ungaria. Amintim aici pe Preasfinția Sa, Preasfințitul Părinte Episcop Siluan, Domnul Gheorghe Cosma, Președintele Autogovernării pe Țară a Românilor din Ungaria, Excelențele Lor Domnii Florin Trandafir Vasiloni și Daniel Banu, Consuli Generali ai României la Giula și Seghedin, Doamna Emese Rakoczi Tripon, Primarul comunei Chitighaz, reprezentanți ai presei scrise românești, de pe aceste meleaguri și alții.

- Manifestarea culturală „Ziua Eminescu”, organizată în curtea casei parohiale din Apatcu, în fața bustului poetului și în colaborare cu Școala generală din Apatcu, Parohia Ortodoxă și cu Autogovernarea Minoritară Română a județului Hajdu-Bihar.

- Organizarea, în localitatea Poci, a manifestării sportive „Cupa Tanasi”, cu participarea elevilor de la școlile generale aparținătoare de Autogovernarea pe Țară a Românilor din Ungaria, dar și de la școli unde se predă limba română.

Și în acest an 2021 instituțiile și organizațiile românești au beneficiat de asistență și ajutor din partea inspectoratelor culturale din județele Arad, Bistrița, Timiș și Bihar din țara mamă, în ceea ce privește păstrarea tradițiilor și păstrarea identității acestora (în baza unor acorduri anuale de cooperare culturală). Autogovernarea pe Țară

a Românilor din Ungaria, în strânsă colaborare cu Centrul de Documentare și Informare al A.Ț.R.U. a continuat să lucreze și în 2021, pentru a îmbogăți procesul de consolidare a instituțiilor reprezentative pentru minoritatea română, chiar dacă abia acum s-a văzut o mică ameliorare în ce privește încetarea perioadei de pandemie, care timp de doi ani a obstrucționat foarte mult activitățile noastre.

O activitate destul de prodigioasă a Centrului de Documentare și Informare al A.Ț.R.U. a fost și cea de consolidare și reparații a clădirilor ce îi sunt atribuite sub jurisdicție. Aici dorim să menționăm continuarea lucrărilor la Casa Muzeu din Chitighaz, unde după schimbarea acoperisului de trestie făcută în 2020, anul acesta s-a continuat cu renovarea în totalitate a exteriorului imobilului dar și a clădirilor anexe (bucătăria de vară, grajdul, cotețul de păsări și cotețul de porumb). Pentru o documentare mai detaliată vom adăuga câteva poze din timpul lucrărilor.

Din păcate, situația bibliotecilor noastre și distribuția publicațiilor noastre nu au fost rezolvate așa cum se dorește. Pe viitor, trebuie găsită o modalitate ca aceste instituții publice de cultură să dea o adevărată greutate culturii românești din Ungaria. Institutul de Cercetare a Românilor din Ungaria contribuie semnificativ la păstrarea identității sale prin activitățile sale în domeniul științei istorice, cercetării lingvisticii și etnografiei, dar oferă și asistență pentru educația minorității române. Din păcate, Institutul de Cercetare se confruntă cu probleme operaționale an de an, așa că administrația locală trebuie să facă tot ce îi stă în putere pentru a rezolva problema cu organele competente atât ale guvernului ungar, cât și ale omologilor săi români, întrucât este în interesul minoritar.

Toate acestea sunt evenimente de o importanță majoră pentru instituția noastră, care s-au realizat pe de o parte din sprijinul licitațiilor și pe de altă parte din bugetul instituțional.

Anul recent încheiat s-a soldat și cu finalizarea, organizarea și înregistrarea

fondului bibliotecii al instituției. Biblioteca are 3444 de cărți și publicații. Documentarea și arhivarea evenimentelor are loc anual. Pentru anul 2021 a fost digitalizat materialul tuturor evenimentelor, toate devenind documentație a instituției noastre.

Anual există și evenimente comune regulate, dintre care amintim: diferite concursuri ale naționalității noastre, evenimente gastronomice, o zi specială a naționalităților etc, la toate participăm activ, organizându-ne și colaborând cu autogovernările românești. Același lucru s-a întâmplat și în anul trecut, ținând cont de regulile de urgență, care, desigur, au făcut posibilă păstrarea mai puține programe. Pe parcursul anului trecut s-a continuat și păstrat relațiile de colaborare cu autoritățile locale din România, precum și cele din marea majoritate a localităților unde viețuiesc români cum ar fi cele din Pocsaj, Apateu, Cenadul Unguresc, Naádlac, Csanádpalota, Mako, Apátfalva, Bătania, Mezökovácsháza, Medgyesegyháza, Sarkad, Aletea, Biharkeresztes și altele - fără a avea pretenția că s-a reușit o colaborare cât mai completă.

În ultimii 5 ani s-a păstrat și s-a încercat o dezvoltare a relațiilor strânsă de lucru cu asociațiile românești, printre care amintim: Asociația de Naționalitate a Românilor din Battonya, Asociația pentru Români din Ungaria, Clubul Pensionarilor din Giula, Asociația pentru Români din Makó, Asociația româno-maghiară din Chitighaz. Acest lucru se reflectă în organizarea de evenimente comune și asistența în înaintarea proiectelor pentru organizarea de evenimente.

În cadrul activității noastre anuale, suntem în contact permanent cu instituțiile de învățământ superior de pe continent - universitățile din Arad, Cluj-Napoca, Oradea, precum și cu ONG-urile din Lipova și municipiul Nădlac.

Instituția noastră are sub patronajul său și Casa Muzeu, ce se află pe teritoriul comunei Chitighaz.

Funcționarea și vizita Casei Muzeu a fost foarte influențată de măsurile epidemiologice din ultimul an, dar și de desfășurarea lucrărilor de renovare a clădirilor anexe. În lunile

de vară s-a putut continua strângerea și extinderea colecției Casei Muzeu. Colecția noastră s-a îmbogățit cu diferite obiecte de ceramică glazurată, oale, ulcioare și instrumente de prelucrare a cânepei și câteva icoane.

Vizite ghidate și îndrumate de dascăli au fost organizate de mai multe ori în timpul programului școlar dar și al vacanței de vară, în primul rând pentru elevii școlilor românești, care au susținut aici chiar și ore de cultură și civilizație românească.

Planurile de renovare au fost finalizate, procesul de autorizare al autorității pentru protecția patrimoniului este în prezent în curs, iar predarea va avea loc în acest an.

Sub patronajul instituției noastre se află și echipa de dansuri populare "Păstrătorii de Tradiții Românești", instruită și condusă de domnul profesor Ioan Nedro. Scopul principal al conducătorilor și membrilor ansamblului de dans tradițional româno-maghiar, întreținut și operat de instituție, este de a învăța, păstra, pune în scenă și transmite comoara dansului popular românesc din Ungaria și tradițiile aferente, cântecele populare și cuvintele de dans. Liderul grupului, Ioan Nedro, a oferit informații despre munca lor avută în anul trecut, după cum urmează: Repetițiile pentru grup se țineau săptămânal în ziua de joi și, bineînțeles, cu repetiții înainte de orice reprezentație. Ca în fiecare an, a fost o mare provocare pentru noii intrați în echipă să-și însușească producțiile terminate. De asemenea, anul acesta am încercat să ținem legătura cu dansatorii care au lipsit în timpul săptămânii pentru continuarea studiilor și să ofer o oportunitate de apartenență activă la grup, cel puțin în timpul spectacolelor. Și în anul 2021, a trebuit să găsim soluții la noile provocări globale cauzate de pandemia COVID-19. A trebuit să păstrăm o parte semnificativă a repetițiilor noastre în formă digitală ca urmare a măsurilor restrictive din primăvară și toamnă. Platforma „google classroom” părea a fi cea mai bună alegere în cazul nostru, așa că și acest lucru a fost pus în practică. De asemenea, s-a folosit ocazional și grupul nostru de facebook și messenger pentru educație digitală și schimb de informații. Din păcate și în anul 2021 au fost ratate multe acțiuni și oportunități din cauza reglementărilor epidemiologice. Acest lucru a oprit echipa nu doar de la antrenamentul scenic ci și de la pregătirea spectacolelor și de la sentimentul de apartenență, întrucât rareori a fost posibilă și

întâlnirea fizică a membrilor grupului. Din acest motiv, au fost vizitați, de multe ori, membrii ansamblului, fiind întrebați cum se descurcă aceștia cu materialul trimis digital, și s-a încercat să se păstreze și să se întărească sentimentul de apartenență, care este unul foarte important în viața unui grup de dans. Indiferent de acestea, atunci când situația epidemiologică ne-a permis, am dat curs tuturor solicitărilor privind grupul nostru și am încercat să reprezentăm cultura românească în Ungaria la un nivel înalt și într-o manieră credibilă. Am participat de multe ori la evenimente culturale românești locale și regionale, dintre care amintim:

- acțiuni regionale în Furtá, Apateu, Makó, Chitighaz și altele.
- evenimente culturale ale Școlii Generale, Căminului și Liceului "Nicolae Bălcescu" din Giula.

Pentru a extinde și mai mult resursele disponibile în bugetul anual al instituției, depunem cereri anuale prin înaintarea de proiecte. Totodată, în vederea stimulării economiei, Secretariatul de Stat pentru Relații Ecleziastice și Etnice al Prim-ministrului a anunțat un apel pentru sprijin bugetar pentru activități de investiții, renovare și întreținere în scop etnic în anul 2021. În ultimii cinci ani, în instituție au fost realizate o serie de dezvoltări și renovări, iar acest lucru a continuat și în ultimul an, 2021.

Darea de seamă – Casa Muzeu

Beszámoló

A Tájházban végzett tevékenységemről a 2021. május 1. és 2022. április 31. közötti időszakban A beszámolót a következő események, gondolatok köré csoportosítottam:

- Rendelkezésre állás és dokumentálás a Tájház melléképületeinek restaurálási munkálatait végző szakemberek részére májustól novemberig.
- A gyűjtemény anyagának gondozása, a szobák tisztán tartása.
- A gyűjtőmunka folytatása, eszközök, tárgyak, szokások gyűjtése a terepen, a gyűjtött anyag rendezése.
- Jelenlét. Az utcai átereszek, átjárók újjáépítésének dokumentálása.
- Tárlatvezetés a Nemzetiségi Parlament szószólóinak számára, beszélgetés a nemzetiségi települések hagyományairól.
- Tárlatvezetés a román iskola tanulói részére.
- A húsvéhoz kötődő események, szokások gyűjtése.

A fent említett időszak alatt a felújítási munkálatok miatt nem lehetett a megszokott módon folytatni a tájházi tevékenységet. A munkálatok befejezése után már lehetőség nyílt ismét a tárlatvezetésre, a hajdani kétegyházi románok életmódjának bemutatására. 2021. májusától novemberig a Dokumentációs és Információs Központ pályázatán nyert pénzből elkezdődött a Tájház melléképületeinek felújítása, restaurálása, melyet tervezői előkészítő munka előzött meg.

A következő munkákat végezték: a tornác díszítésének, motívumainak újrafestése, az ablakok restaurálása, festése.

A nyári konyhában lekaparták a többszörös ráfestést és megtalálták az eredeti fal alapszínét és eredeti mintázatát, piktorozást.

A másik munkacsoport megkezdte a kamra, az istálló, a kukoricagóré, a tyúkol

felújítását. A kamra és az istálló omladozó lábazatáról leszedték a leomlott földet és elvégezték az első tapasztást, majd nem sokkal később a másodikat is. Ezt hagyták száradni, addig pedig nekiláttak a fából készült, elhasználódott részek cseréjének. Helyükre új oszlopokat és léceket tettek. Az udvaron található kukoricagórét teljes egészében felújították: kicserélték a léceket, az ajtót, magát az épületet pedig újracserépezték.

A góré alatt lévő disznóól kifutóját is renoválták, ajtóit erősebb deszkákkal helyettesítették.

A bejárati kaput levették, amit lehetett ott helyben kijavítottak rajta. A bejárati ajtón először új oszloppal stabilizálták a keretet, ezután elszállították a telephelyre, mert olyan rossz állapotban volt. Megjavították a zárat, aminek eredményképp könnyen lehetett már zárni. A javítás időszaka alatt az ajtót pozdorjával helyettesítették. Rendbetették a kerekeskutat is. A kúthoz vezető járdát felszedték és újra lerakták. Minden fából készült épületelemet lekentek esőpergető olajjal.

Amikor a melléképületben a kamra, az istálló a góré tapasztása megszáradt, lemeszelték és a lábazatot is fejtettek. A hulladékként ott maradt lecserélt, korhadt elemeket a felújítás befejeztével elszállították, rendet hagyva maguk után.

Miután a mesteremberek befejezték a munkát elkezdődött a fogadóterem és a Tájház szobáinak a takarítása. Napsütéses időben kitettem a párnákat, rongyszőnyegeket szellőzni. Kimostam és kikeményítettem a terítőket, leszedtem a pókhálókat. Felsepertem a padlót, letöröltem a port, közben pedig folyamatosan szellőztetem az épületet. Fertőtlenítettem a mosdókagylót, a WC-eket.

Tiszta épületben, rendezett körülmények között fogadtam a Nemzetiségi Parlament szószólóit 2021. október elején. Téma volt a nemzetiségek által létrehozott és megőrzött hagyományok ápolása, és az anyanyelv megőrzésnek fontossága.

Október 23-án tárlatvezetésre került sor a Békéscsabáról érkezett hölgyek részére, akik az ünnepet kihasználva meglátogattak néhány hagyományőrző helyet. Velük is hosszasan elbeszélgettem, szavaikból kiderült, hogy nagyra értékelték a tiszta szoba szépségét, a szőttesek, párnavégek díseit.

Decemberben pedig egy kiegészítő szakos hallgatónak mutattam be a Tájházat. Az idei évben a helyi román iskola tanulói húsvétra készülve meglátogatták a Tájházat, érdeklődve arról, hogy milyen hagyományokat követtek, milyen szokásokat tartottak meg az ünnep alkalmából.

Egész évben folyamatosan végeztem a gyűjtőmunkát a még fellelhető tárgyi és szellemi hagyaték felkutatását a kétegyházi románok körében.

Április 19-én bejelentkezett egy gödöllői házaspár, hogy szeretnék megnézni a Tájházat. Mivel már az épületnél tartózkodtak, percekben belül a rendelkezésükre álltam. Végig rendkívül érdeklődők voltak, elismeréssel szóltak a látottakról.

A gyűjtött anyagok rendezése, melyeket felajánlok a Tájház anyagának bővítéséhez. Ehhez a melléképületben rendezni kell a felújítás utáni állapotot.

Onorată Adunare Generală!

Pe baza raportului prezentat, venim în fața Domniilor Voastre adresându-Vă rugămintea de a lua în discuție cuprinsul acestuia și de a aproba toate cele expuse, dorindu-vă tuturor mult succes în munca ce o depuneți pentru bunul mers al Comunității Românilor de pe aceste meleaguri.

Gyula la 17 mai 2022

Dr. Novákné Gurzó Mária

director